UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Onvs Ecclesiae.|| In hoc libro ... admiranda quædam ac planè obstupenda, de septem ec-||clesiæ statibus, abusibus quoq[ue] grauissimis, & futuris eiusdem calamitatibus ex sanctor[um] pro-||phetijs & ...

Pürstinger, Berthold

Coloniæ, 1531

VD16 ZV 12498

De triplici Iesu Christi aduentu. Cap. 62

urn:nbn:de:hbz:466:1-29969

Visual Library

Apo.17. XIII § Poſt interitum Antichriſti decem reges, qui poteſtatem accipiẽt
poſt beſtiam cũ agno pugnabũt, & agnus vincet illos, quoniam dn̄s dominoꝝ eſt ĩ.c.69.§.9
Apo.20. & rex regũ. Diabolus rurſus ligabit, nam refert cœleſtis aquila. Angelus apprehẽ
Alia expõ. dit draconem ſerpentem antiquũ qui eſt diabolus, & ligauit eũ, & miſit in carcerẽ g̃.c.17.§.18
& clauſit, & ſignauit ſuper illũ, vt non ſeducat amplius gentes, donec compleant g̃.c.60.§.6.
mille anni, id eſt, tertius mũdi ſtatus, vel vltimus millenarius vſq; ad extremũ iudi- & ĩ.c.66.§4
ciũ, ſcd̄m vnũ intellectũ. Et poſt hoc, id eſt, poſtq̃ ligatus eſt Satan, oportet illum
ſolui modico tempore, vtpote infra illũ millenariũ, quãdoquidem interim veniet
Gog, cuius perſecutio durabit modico tempore: Antichriſto etenim interempto g̃.eo.§.1
incipiet ſeptimus eccleſiæ ſtatus & vltimus millenarius ſeu tertius totius mũdi ſta ĩ.c.66.§.12
Apo.7.in fi tus. In quo eccleſia pacificabit, & tranquillitatẽ obtinebit, dempto modico inter-
ne. & c.8 uallo. Dicit enim: Cum aperuiſſet ſigillũ ſeptimũ, factũ eſt ſilentiũ in cœlo, id eſt,
in eccleſia, quaſi media hora, id eſt, vſq; ad Gog. Inter quẽ & Antichriſtũ erit mo-
dicũ ſpatiũ ſilentij & pacis in eccleſia dei, adeo breue, ꝙ reputabit duntaxat media
hora. Notanter aũt Iohannes non dimidiam ſed mediam horam expreſſit. At qd
per mediam horam ſignificat prorſus ignoro. Poſt Gog vero erit finis tempoꝝ
laborioſoꝝ. Et om̄e munus, id eſt, quæſtus auaritiæ, & quælibet alia iniquitas dele ĩ.c.69.§.2
Ecci.40 bitur, & fides in ſeculum ſtabit.

¶De triplici Ieſu Chriſti aduentu. Cap. LXII.

MOdo dictum eſt, dominum noſtrum Ieſum Chriſtum illuſtratione ſui g̃.c.61.§.11.
aduentus deſtructuꝝ Antichriſti conatus. Quem Chriſti aduentũ ꝑ- & ĩ.eo.§.6
ſcrutari geſtio, quoniã in prophetijs ac varijs ſcripturæ locis tres Chri
Vbertinus ſti aduentus indiſtincte inuoluti & expreſſi Vbertino apparent, quoꝝ g̃.c.67 ĩ pri.
forte quilibet vnum diſtinctũ generalem mũdi ſtatũ comprehendit. Primus itaq; g̃.c.16.ĩ pri.
aduentus fuit in carne redemptionis quo Chriſtus eccleſiam fundauit. Is aduentus & ĩ.eo.§.12
carnalis (quem Iudæi & infideles negant) incõcuſſe probat authoritate cantici, vbi
Cantic.3 dicit ſcriptura antiqua: Egredimini filiæ Syon, & videte regẽ Salomonem, id eſt,
deũ in diademate, id ẽ, in corpore carnali, quo coronauit eũ mater ſua. ſ. virgo Ma
ria. Siquidem in eodẽ libro Canticoꝝ ſub nominibus Salomonis & ſponſæ, agit
de cõiugio dei & eccleſiæ. Exinde patet humanitas & incarnatio diuinæ pſonæ,
quæ alioquin ſecundũ diuinam naturam matrem habere nequit.
I § De quo primo aduentu Chriſti, ex virginali vtero procedẽtis, Eſaias
Eſa.7.&.9 prophetauit: Ecce virgo concipiet, & pariet filiũ, & vocabit nomen eius Emma- g̃.c.1.§.5
nuel, quod eſt nobiſcũ deus. Item: Paruulus natus eſt nobis, & filius datus eſt nobis
Eſa.11 Et infra: Egrediet virga, id ẽ, virgo Maria de radice Ieſſe, & flos, id ẽ, Ieſus de radi
Eſa.19.& 45 ce eius, & requieſcet ſup eũ ſp̄us dn̄i. Item: Mittet dn̄s ſaluatorẽ & propugnatorẽ
qui liberet eos, aperta eſt em̄ terra, & germinauit ſaluatorẽ. Ad idem Malachias:
Malach.3 Statim veniet ad templũ ſanctũ ſuũ dn̄ator quẽ vos quæritis, & angelus teſtamen
ti. ſ. noui quẽ vos vultis. De eodem deniq; primo Chriſti aduentu omnes alij pro- g̃.c.1.§.8
phetæ, & lex vſq; ad Iohannẽ prophetarũt, præſertim Zacharias loquẽs ad filios
Matth.11 Iſrael hæc verba: Exulta filia Syon: Iubila filia Hierl̃m, ecce rex tuus veniet tibi iu ĩ.eo.§.3.
Zacha.9 ſtus & ſaluator, ipſe pauper aſcendẽs ſup aſinã: Hinc oſtendit Chriſti humanitas,
in qua veluti pauper cũ hominibus cõuerſatus, ac impotẽs fuit nos ſaluare. Sed qa
iuſtus & ſaluator, oſtendit diuina eius natura, qua ſaluare & iudicare poteſt. Ecce g̃.c.14.§.5.
Chriſtus in vnum ſimul diũes & pauper, diues & potens ſaluare virtute deitatis, & ĩ.c.70.in
Pſalm̃.48 pauper, humilis, ac paſſibilis ratione humanitatis. prin.
II § Locus autem primi aduentus fuit in Bethleem. Vnde & tu Bethleem ĩ.c.63.§.6
Mich.5. Ephrata paruulus es in milibus Iuda, ex te em̄ egrediet qui ſit dominator in Iſrael.
Matth.2 Per hoc denotatur temporalis natiuitas Meſſiæ, ſed æterna, per illud quod in Pro
pheta ſequitur: Et egreſſus eius ab initio à diebus æternitatis. Indubitatum certe
eſt, hunc primũ Chriſti aduentum eſſe præteritum, patriarcha Iacob atteſtante:
Gene.49 Non auferetur ſceptrum de Iuda, nec dux de fœmore eius, donec veniat q mitten ĩ.c.69.§.10
dus eſt, & ipſe erit expectatio gentium. Hæc prophetia impleta eſt tempore Hero
dis qui fuit alienigena. ſ. Idumæus, regnãs in Iudæa, extirpauerat em̄ regẽ Iudæoꝝ
Iohã.19 Antigonum omnemq; prolem regiã, quominus Iudæi ex prole eius hactenus ha
berent

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

s̄.c.48.§.10 berent regem, prout ipſi faſſi ſunt, non habemus regem niſi Cæſarem: Cui etiam C. de Iudęis
de iure hodie ſubſ‍ſant. l. Iudæi
s̄.eo.§.1 III § Reſtant adhuc duo Chriſti aduentus: Nam ſicut ſolus Chriſtus deus
s̄.ca.51.§.5. potuit, & mediante ſua humanitate debuit, per primū ſuū in carne aduentū libe-
&.j.eo.§.9. rare humanū genus, & adimplere legem, vel reformare ſynagogam, & per conſe- Matth.5
&.j.eo.§.19 quens fundare eccleſiam, ſic eūdem Chriſtū deū & hominē, per ſuū ſecundū in ſpi
s̄.c.46.§.11 ritu aduentū, decet dilapſam eccleſiam reformar, & à maximo eius perſecutore
s̄.c.?.i fi.& Antichriſto liberare. Tametſi eadem eccleſia à prioribus ſuis aduerſitatibus per
j.c.68.§.7 martyres, doctores, aliosve ſanctos viros deo cooperante ſæpius ſit liberata. Ita
j.c.63.§.4 tandem ipſa eccleſia & omnis creatura, à ſolo Chriſto deo & homine, per ſuum ter
j.eo.§.9.in tium in carne & ſpiritu aduentū, iudicabit, præmiabit, & condemnabit. Chriſtus
fine igit de vtroq; futuro ſuo aduentu inquit: Venient dies quando deſideretis videre Lucæ.17
vnum diem filij hominis, & non videbitis. Et dicent vobis: Ecce hic ſcilicet medi
us Chriſti aduentus, q erit in tempore Antichriſti. Ecce illic ſcilicet extremus ad- Cath. Senē.
uentus Chriſti. De eiuſmodi duplici aduentu deus pater apud Catharinam Senē. ca.29.
inquit: Poſtquā filius meus aſcendit, rediet ad vos mortales, non præſentia corpo
j.eo.§.6 rali, ſed virtute ſpirituali: at in vltima die iudicij veniet corporali ſuæ maieſtatis
præſentia, iudicaturus orbem diuina poteſtate.
s̄.c.19.§.15. IIII § Secundus itaq; Chriſti aduentus (de quo tractamus) erit in ſpiritu
&.j.c.60.§. reformationis, quo ſaluator eccleſiā, in membris ſuis fœdatam, generaliter refor
5.&.j.eo.§. mabit. De quo ſcriptum eſt: Poſt hęc reficiam & reædificabo tabernaculū Dauid Acto.15.
8.&.j.c.67. quod cecidit, & diruta eius reædificabo, & erigam illud, vt requirant cæteri homi
§.1 num dominū. Qui ad ſuos ait diſcipulos: Cum perſequent vos in vna ciuitate, fu- Matth.10
s̄.c.59.§.1& gite in aliā: Amen dico vobis, nō conſummabitis ciuitates Iſrael donec veniat fili-
j.eo.§.7.& us hominis. De hoc ſecūdo aduentu loquit Apoſtolus, dicens: Chriſtus ſemel ob- Roma.5.
j.c.68.§.11 latus eſt ad multorum exhaurienda peccata, ſecūdo ſine peccato apparebit omnibus 1.Pet.3
s̄.c.54.i pri. expectantibus ſe in ſalutem. Et in Aggęo dominus: Adhuc vnū modicū eſt, & ego Hebr.9 in fi.
s̄.c.59.§.3. commouebo cœlū & terram & mouebo oēs gentes, & veniet ſcilicet Chriſtus Aggæi.2
& j.c.69§.4 deſideratus cūctis gentibus. Tempus qdem inter primū & ſecundū Chriſti aduē
s̄.c.17.§.17 tum (quod iam currit) nuncupat modicū reſpectu æternitatis, quoniam mille an- Pſalm.89.
& j.c.61.§.13 ni ante oculos dei, tanq̄ dies heſterna quæ præterijt. Deinde in Aggæo ſequitur:
Magna erit gloria iſtius domus nouiſſime magis q̄ primæ. Hinc elicit, gloriam ec
cleſiæ militantis, quę in primo Chriſti aduentu ædificata eſt, proculdubio fore ma
j.c.66.§.2 iorem & dilucidiorem poſt ſecundū Chriſti aduentum, qui ſua glorioſa præſen-
s̄.c.61.§.13. tia eccleſiam illuminabit, ſiquidem in ſeptimo eccleſiæ ſtatu tunc incepturo Chri-
s̄.c.5.§.9 ſti fideles in omni veritate docebuntur. Ioh.16
X § Tertius aduentus appellat iuſtificationis extremæ, q erit in carne ſi-
mul & ſpiritu Chriſti, quando eccleſiā & cūcta conſummabit. De quo tertio aduē
tu Eſaias inquit: Dominus ad iudiciū veniet cū ſenioribus populi ſui, & principi- Eſai.3
j.eo.§.18. bus eius. Et Apoſtolus: Quæ eſt noſtra ſpes? nōne vos ante dominū Ieſum Chrm 1.Theſſ.2.&3
in aduētu eius. Et infra: Deus multiplicet charitatem veſtrā ad cōfirmanda corda
veſtra ante deum in aduentu Ieſu Chriſti cū omnibus ſanctis eius. Item: Nos qui
viuimus, in aduētu domini nō præueniemus eos q dormierūt. Porro ambo extre 1.Theſſ.4.
mi aduentus Chriſti tangunt per Eſdram dicentem: In proximo, id eſt, in primo 4.Eſd.2
carnis aduentu, eſt ille ſcilicet Chriſtus qui in fine ſeculi, id eſt, in tertio extremi iu
dicij aduentu adueniet. Primus equidem aduentus in Chriſti carne dudum, vtpo-
te ante annos 1519. præterijt. Tertius in carne & ſpiritu Chriſti circa extremū iudi
cium futurus eſt. Neq; eiſdem duobus Chriſti aduentibus diutius incumbi opor-
tet, quoniam neuter ad materiam propoſitam attinet.
s̄.eo.§.3 VI § De ſecūdo aūt ſeu medio aduentu, qui in ſpiritu Chriſti eueniet ac
præſentis noſtræ materiæ eſt, nonnullas ſcripturas in medium adduci conuenit. Dani.7.
j.eo.§.14 Aſpiciebat enim Daniel in viſione noctis, & ecce cū nubibus cœli quaſi filius ho-
s̄.ca.61.§.8 minis veniebat & vſq; ad antiquum dierum peruenit, & dedit ei poteſtatem, ho-
& j.c.69§10 norem & regnum, & omnes populi, tribus & linguæ ipſi ſeruiēt, & regnū eius nō
corrumpetur. Eſaias meminit domini ſecundo aduenturi his verbis: Percutiet ter- Eſa.11
rā virga

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hiere.23 tam virga oris ſui. Et ſpiritu labioꝝ ſuoꝝ interficiet impium ſcilicet Antichriſtũ. g̃.eo.in pri.
Ad idem Hieremias: Ecce dies veniũt, dicit dñs, & ſuſcitabo Dauid germen iuſtũ, &.j.eo. §.11
& regnabit rex, faciet iudicium & iuſtitiam in terra.

Vbertinus VII § Præterea iuxta Vbertini doctrinã, ſecũdus Chriſti aduẽtus fit, & g̃.eo.§.4
Mat.8.in fi. reformat in oĩ ſtatu, & in toto decurſu eccl'iæ: q̃a ipſe dixit: Ecce ego vobiſcũ ſum g̃.c.58.§.7
omnibus diebus vſq; ad conſummationem ſeculi. Et ille Chriſti aduentus eſt quo- &.j.eo.§.18
dammodo peculiaris & creberrimus, Nã quotidie ſpiritus Chriſti reformat pec- g̃.c.58.in fi.
catores pœnitentes, & perficit viros ſanctos. Vnde Apoſtolus inquit: Deus con- &.j.eo.§.18
1.Corin.1 firmabit vos vſq; in finem ſine crimine in die aduẽtus domini noſtri Ieſu Chriſti.
1.Theſſ.5 Item: Deus ſanctificet vos vt integer ſpiritus veſter in aduentu dñi Ieſu ſeruet. Idẽ g̃.c.1.§.3
1.Timo.6 quoq; Apoſtolus præcipit, vt ſeruemus mandatum vſq; in aduentum eiuſdem do
mini noſtri. Ac etiam teſtificatus eſt coram deo & per aduentũ ipſius, dicens: Re-
2.Timo.4 poſita eſt corona non ſolum mihi, ſed & his qui diligunt aduentum eius. Et infra:
Titum.2 Pie viuamus in hoc ſeculo, expectãtes aduentum gloriæ magni dei. Et Iacobus:
Iacob.5 Fratres (inquit) patientes eſtote vſq; ad aduentũ domini. Et confirmate corda ve g̃.c.56.§.4
2.Petri.3 ſtra, quoniam aduentus domini appropinquabit. Petrus inſuper expectantes ta- g̃.c.58.§.9
1.Iohã. xat & properantes in aduentum diei domini. Et alibi dicit: Ne confundamur à g̃.c.59.§.8
Apo.4 Chriſto in aduentu eius. Hinc & Iohannes vidit quatuor animalia dicentia: San-
ctus dominus deus qui erat, qui eſt, & qui venturus eſt. Erat, quo ad primũ præte- g̃.ca.5.§.1.
ritum aduentũ, qui eſt, quotidie ſecũdo aduenieñs, & qui venturus eſt, tertio ſcili- & j.eo.§.14
cet in extremo iudicio. Atqui per Antonomaſiam iſte ſecundus aduentus appro-
priatur ſtatui ſexto, quando Chriſtus ſpiritu oris ſui manifeſte veniet contra An- j.c.63.§.4
Matth.24 tichriſtum. De quo in Euangelio: Sicut fulgur exit ab oriente & paret vſq; in occi g̃.c.7.i pri.
Lucæ.17 dentem, ita erit & aduentus filij hominis. Nam ſicut fulgur coruſcãs in ea, quę ſub
cœlo ſunt, fulget, ita erit filius hominis in die ſua.

VIII § Interea Chriſtus principaliter ſuam reformabit eccleſiam eo tũc g̃.c.16.i pri.
propę deletam ſaltem in publico, tametſi occulte in paucis electis tenuem vitam
eccleſia tũc aget. Poſt Antichriſti equidem interitũ reſtituet regnũ Chriſti. Hinc j.c.66.§.6
1.Cori.15 Apoſtolus: Qui ſunt Chriſti, in aduentũ eius crediderũt. Deinde finis cũ tradide- g̃.eo.§.4&
rit regnũ deo, & euacuauerit omnẽ principatũ. Eodem inſuper ſecũdo Chri aduẽ j.c.67.i pri.
tu ſextus eccleſiæ ſtatus reformatiuus cõplebit, ſicut per primũ Chriſti aduẽtu ſe- g̃.c.14.§.12
xta mũdi ætas, vnà cũ veteri teſtamento, completa eſt. Per tertiũ aũt & vltimum g̃.c.10 §.3 et
Pſal.118.litera lamech Chriſti aduentum complebit finis totius conſummationis. j.eo.§.12.

IX § Cæteꝝ Chriſtus in primo ſuo aduentu, id eſt, in fine ſextę ætatis, iu g̃.eo.§.3
Matth.3 dicauit ſynagogã, quæ tũc adeo erat peruerſa, vt nominaret progenies, ſeu genimi- g̃.c.35.§.10.
Lucæ.3 na viperaꝝ, ſecuriſq; eſſet poſita ad radicẽ arboris, quæ nõ faciẽs fructũ bonũ exci g̃.c.58.§.7.
denda & in ignẽ mittẽda fuerat. Pari modo Chriſtus in ſecũdo ſuo aduẽtu, id eſt, g̃.c.43.§.8.
in fine ſexti eccleſiæ ſtatus, iudicabit eccleſiã, in ſuis membris vſqueadeo deturpa &j.c.66 §12
Apo.17 tam, vt iam Babylonica meretrix appellet. De cuius iudicio habet in tota ſexta vi g̃.c.16.p.to.
Matth.21 ſione Apocalypſis: Ideo malos male perdet. Nam poſtq̃ ſeptimus angelus, vtpo- g̃.c.47.§.4
Apo.16 te in principio ſeptimi eccleſiæ ſtatus, vel in ſecũdo Chriſti aduẽtu, effudit phialã &j.c.66 §.4
ſuã, id eſt, irã dei in aerem, in quo dæmones habitãt, tũc fracta eſt ciuitas magna. ſ. g̃.c.51.§.10.
eccleſia peruerſa. Demũ iuſtiſſimus iudex in tertio & vltimo ſuo aduentu, id eſt, in iu &.g̃.c.61.§.
g̃.eo.§.3 dicio extremo, & in fine ſeptimi ſtatus, iudicabit totum mũdum. 9.&.j.c.66.

X § Quãdo Ieſus pronoſticauit excidiũ tẽpli, id ẽ, ruinã eccleſiæ, & euer- §.5
Mat.23.24. ſionẽ Iudæoꝝ p ſecundũ Chriſti aduentũ reuocãdoꝝ, & tandẽ extremũ iudiciũ & j.c.64.§.2
Mar.13 cõſummationẽ ſeculi, tũc dicebat: Ecce relinquet vobis domus veſtra deſerta, &
nõ relinquet hic lapis ſup lapidem, q nõ deſtruat, &c. Deſuper diſcipuli, myſteria g̃.c.50.§.7.
& futura noſſe cupiẽtes, ĩterrogabãt tria, videlicet quo tpe Hierl'm deſtruẽda, quo &.g̃.c.44.
vẽturus Chriſtus, & quo futura ſit ſeculi cõſummatio, ſecrete interrogantes quãdo §.12
Matth.16 hæc erũt. Ex qua eaꝝ quæſtione conſtat, diſcipulos crediſſe triplicem Chriſti g̃.c.44.§.7
Iohã.11 aduentũ. Quo ad primũ alibi reſponderũt: Tu es Chriſtus filius dei viui, q in hunc j.c.65.i pri.
Matth.24 mundũ veniſti. Quo ad ſecundũ aduentũ interrogãt, quod erit ſignũ aduẽtus tui: g̃.c.53.§.10.
vtpote ſecũdi quo es templũ reformaturus. Deinde procedendo ad tertiũ Chriſti &j.eo.§.14
aduentum, quærunt ſignum conſummationis ſeculi.

XI § Enimuero in veteri teſtamento Iudæi non diſtinxerũt inter primũ
& poſtremũ, ſed vnũ dũtaxat aduentũ intellexerũt, Meſſiam expectãtes. Cũ autẽ
in veteri teſtamẽto veniret plenitudo tẽporis, vtpote quãdo ſexta mũdi ætas erat
s̃.c.49.§.15 complẽda, & ſeptima ætas incipiẽda, tũc miſit deus filiũ ſuũ. Hinc Auguſtinus in-
&ſ.eo.§.13. quit: Cũ veniſſet plenitudo tpis, miſit deus filiũ ſuũ, factũ ex muliere, id ẽ, factũ eſt Gala.4
ſ.c.63.,i pri. in tpe vt incarnatũ verbum, qđ abſq; tpe in principio diuino æternaliter ſemp eſt 2.de tri.5.
ſ.c.63.§.3 hoĩbus appareret in tpe. Ordo nẽpe tempoꝝ in æterna dei ſapiẽa ſine tpe eſt. Cũ Iob.1
itaq; filius dei carnẽ aſſumeret, tunc demũ intelligentia prophetaꝝ elucidata fuit,
tam quo ad primũ præteritũ, q̃ quo ad ſecundũ futuꝝ Chriſti aduentũ. Pariter in
nouo teſtamẽto ſextus eccleſiæ ſtatus reformãdæ habet ſuũ tempus & plenitudinẽ
vſq; ad apertionẽ ſexti ſigilli, dum venerit dies magnus iræ agni, id eſt, Chriſti, q
ſ.c.65.§.5 in ſecũdo ſuo aduẽtu apparebit tpe Antichriſti quãdo oĩs Iſrael ſaluus fiet. Cæ- Apo.6
s̃.c.60.§.3. citas qdem ex parte cõtigit in Iſrael, donec plenitudo gentiũ intraret, & ſic omnis
&ſ.c.68.§.13 Iſrael ſaluus fieret, ſicut ſcriptũ eſt: Veniet ex Syon q eripiat & auertat impietatẽ Roma.11
s̃.c.7.§.8 et ab Iacob. Tunc elucidabit intelligẽtia prophetiaꝝ quoad diſtinctionẽ ſecundi & Eſa.59
ſ.eo.§.12 tertij aduentuũ Chriſti. Nam prius facile nõ intelligebat, neq; diſtinguebat aduẽ
tus extremi iudicij ab aduẽtu medio, quãdo Chriſtus illuſtratiõe ſui aduẽtus An-
s̃.eo.§.6 tichriſtũ eſt interfecturus. Poſtq̃ vero Chriſtus ſecũdo aduenerit, tũc apertius in-
telligemus diſtinctiouem inter mediũ & vltimũ Chriſti aduentum, ac vtrũq; con
tineri in prophetijs tam veteris quàm noui teſtamenti.
s̃.c.61.§.11. XII § Pro clariori intellectu Vbertinus inquit: Mutatio veterum impor
&ſ.c.64 i fi. tat inſtitutionem nouoꝝ. In primo itaq; Chriſti aduẽtu (qui initio primi eccleſia Vbertinus
s̃.eo, in pri. ſtici ſtatus fuit in carne Chriſti paſſibili ad noſtri redemptionem) mutatũ eſt ve-
tus teſtamentũ in nouũ circa cõuerſionem gentiũ. Poſt quaꝝ plenitudinem, id ẽ,
poſtq̃ oẽs gentes ad deum conuertentur (quod fiet in fine ſexti eccleſiæ ſtatus)
s̃.c.99.i pri. tunc totus quoq; Iſrael conuertet in ſecũdo ſcilicet aduentu Chriſti, quãdo eccle-
s̃.eo.§.11.& ſia reformabitur. Et verificabitur illud Matthæi: Defuncto Herode, id eſt, morti- Matth.2. &
ſ.c.65.§.7 tificata malitia, qua nunc contra eccleſiam ſæuitur, Ieſus rediet ad terram Iſrahel. ibi Beda.
Poſtremo in fine ſeptimi ſtatus eccleſiæ, cum mundus diffinitiue iudicabitur ad
s̃.eo.§.8.& reproborum pœnam, & ad electorum gloriam, tunc erit tertius & vltimus Chri-
ſ.c.66.§.11 ſti aduentus omnia conſummaturus.
s̃.eo.§.11 & XIII § De plenitudine vero tpis, Vbertinus vlterius ait: Sicut eccleſia in-
ſ.c.64.§.7 troducta eſt p primũ Chriſti aduẽtũ, cuius prophetiæ aliquę implerę ſunt in Chri
s̃.c.6. i pri. ſti ortu: aliquæ in ſuæ pdicatiõis decurſu, aliq̃ in ſua paſſiõe vel in ſpũs ſancti miſſio
ne, aliquæ in exitu Apoſtoloꝝ à Iudæa, aliquæ in deſtructiõe Hierlm. Sic ſcđm hu
iuſcemodi diuerſos modos, plenitudo gentiũ & eccleſiæ reformatio (quæ fiet per
ſecundũ Chri aduentũ) habet diuerſos terminos. Quippe plenitudinis tpis in ſa-
s̃.ca.31.§.5. cra ſcriptura pluribus locis, diuerſimode etiã taxato numero exprimit. In ptimis
&ſ.eo.§.15. ſemẽ Abrahæ affliget quadringẽtis annis. Itẽ Enoch & Helias, 1260. diebus prædi
cabunt. Dies beſtiæ ſunt. 666. Stadia vero. 1600. Interdum annus pro die recipit. Gene.15.
Ioachim abbas ſuas reuelationes frequenter ſup numeꝝ in Apocalypſi expreſſum Apo.11
s̃.c.17.§.22 fundauit, rara tamẽ ad ipſius dictata numeri fit coaptatio. Rurſus expectatio Da- Apo.13.&14
s̃.c.2.§.5 nielis eſt. 1335. dierum, ſanctuarij deſolatio erũt duo milia trecenti. Certius autem Nume.14
s̃.c.61.§.4. eſt Antichriſti tempus. ſ. quadragintaduoꝝ menſium, vel. 1260. dierum, quod eſt Danie.12
&ſ.eo.§.15. ſæpius repetitum tempus, & tempora, & dimidium temporis.
in fine
s̃.61.§.8 XIIII § Porro ſcriptura docet nos vt propter ſecundum Chriſti aduen- 1.Iohã.2
s̃.eo.§.7 tum (ſiue ſit generalis ſiue particularis aduentus) maneamus in Chriſto, vt cum ap
s̃.ca.59.§.1. paruerit, habeamus fidutiam, & non confundamur ab eo in eius aduentu, ſcilicet
in fine ſecundo. Et vt patientes ſimus vſque ad eiuſdem domini aduentum, quem ſuis tẽ Iaco.5
s̃.c.56.§.4. poribus oſtendet dominus dominantium. Nempe huiuſmodi aduentus appro- 1.Timo.6
s̃.c.58.§.8. pinquat, & iudex ante ianuam ſtat. Anna quidem in typo eccleſię olim ſedebat ſe- Thob.11
&ſ.c.63.§.1. cus viam quotidie in ſupercilio montis, & ſpeculabatur aduentum filij, vidit à
longẽ, & illico cognouit veniẽtem filium. Ita & angelus præſtolabatur aduẽtum
Gedeonis ducis populi, quæ facta ſunt in figura ſecundi aduẽtus Chriſti proxime Iudicũ.6
futuri. Apparuit nanque (ait Apoſtolus) gratia dei omnibus hominibus erudiens Titum.2

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nos ſcilicet in ſingulis præteritis eccleſiæ ſtatibus per Apoſtolos, doctores & prę-
dicatores, vt abnegātes impietatem & ſecularia deſideria, iuſte viuamus in hoc ſe-
Dani.7. culo, expectātes aduentū dn̄i alterꝝ, nobis modo propinquū. De quo intelligunt
illa Danielis verba: Aſpiciebā donec throni poſiti ſunt, & antiquus dierꝝ ſedit, & g̃.eo.§.6
libri aperti ſunt: In proximo equidem eſt ille ꝗ adueniet in fine ſeculi: fugite ergo g̃.c.17.§.14
4.Eſd.2 vmbrā huius ſeculi. Interim aūt deus eccleſiā ſuā conſolat, ad Eſdrā aiēs: Ecce tp̄s g̃.c.4.§.7.
4.Eſd.7 veniet, & erit quādo veniēt ſigna quę ego prædixi tibi & apparebit ſponſa & appa &g̃.c.59.§.7
reſcens oſtēdet, quæ nūc ſubducit terra. Et om̄is qui liberatus eſt de prædictis ma g̃.eo.§.10&
lis, ipſe videbit mirabilia mea. Reuelabit em̄ filius meus Ieſus cū his qui cū eo ſunt, J.c.63.§.4
& iocundabunt, qui relicti ſunt in annis quadringentis.

XV § Ad idem in Geneſi: Vbi dominus Abrahę terrā promiſſionis pro- g̃.c.47.§.1.
Gene.15 mittēs, ait: Scito peregrinū futurꝝ ſemen tuū in terra nō ſua, vbi quadringentis an &.g̃.c.49.§
g̃.eo.§.13 nis affligentur generatione aūt quarta huc reuertent. Nec dum em̄ completę ſunt 14.&.g̃.ca.
iniquitates Amorræorꝝ vſq; ad præſens tempus. Quæ ꝗdem iniquitates Amor- 61.§.3.& J.c.
ræorꝝ, id eſt, peruerſorꝝ Chriſtianorꝝ nunc vident compleri, quia iam om̄e vitiū 65.§.6.&.J.
in pręcipitio eſt. Prohdolor diuina iuſtitia expectat plenitudinē iniquitatis Chri c.64.§.5
ſtianorꝝ, ꝗ modo quaſi quadringētis annis ſeruituti dæmonū ſunt ſubiecti & ma- g̃.c.47.§.7
Acto.7. le tractati, ideo propediem deus expellet eos & fidelis Abrahæ ſemē introducet. In g̃.c.17.§.20
Dani.12 Daniele expectant dies mille trecēti trigintaquinq;, diem pro anno computādo. g̃.eo.§.13.in
4.Eſd.13 XVI § Sequit in Eſdra: Ecce cōualeſcebat ille homo ſcilicet Ieſus cū mi- fine, &.g̃.c.
libus cœli, & vbi vultū ſuū vertebat vt conſideraret, tremebāt omnia quæ ſub eo 17.§.22
videbant. Emiſit de ore ſuo ſicut flatum ignis, & de labiis eius ſpiritus flammæ & g̃.c.17.§.13.
ligua eius emittebat ſcintillas, & ſuccendit om̄es vt ſubito nihil videret de innume
rabili multitudine ſcilicet Antichriſti, niſi ſolummodo puluis & fumi odor, vę his
qui derelicti ſunt in diebus illis: Intelligo nūc quæ ſunt repoſita in nouiſſimis die-
bus: Ecce dies veniēt quādo incipiet altiſſimus liberare iuſtos qui ſunt ſup terrā,
& veniet in exceſſu mētis ſuper iniuſtos qui inhabitāt terrā vtpote terrenis incum
Pſalm̄.144. bentes. Quia dn̄s cuſtodit om̄es diligētes ſe, & om̄es pc̄tores diſperdet. In illa die
Pſalm̄.145 peribūt omnes cogitationes eorꝝ. Deus itaq; manifeſte veniet, quoniam venit iu- g̃.c.53.§.15.
Pſalm̄.49 dicare terram. Ignis in conſpectu eius exardeſcet. Ad idem Eſaias: Ecce dominus & J.eo.§.17
Pſalm̄.97 in igne veniet reddere in indignatione furorem ſuum. Item Daniel: Eligentur & & J.c.68.§.1
Pſalm̄.49 quaſi ignis probabuntur multi. g̃.c.59.§.7.
Eſa.66 XVII § Iſte ignis ſcd̄m Auguſtinū, ſignificat pœnā iudicii, ſiue ſit ignis, g̃.eo.§.16 in
Dani.12. ſiue tempeſtas, ſiue gladius. Omnis enim talis viſitatio erit hominibus pœnalis. fine, &.J.in
2.de ci.dei 21 Siquidem ille, qui habitat in cœlis, viſitator & auditor eſt loci illius ſcilicet terræ concluſione
2.Mach.3 Chriſtianorꝝ & venientes ad malefaciēdum percutit ac perdit. Hinc Malachias: §.2.
Malach.4 Ecce dies veniet ſuccenſa quaſi caminus, & erūt om̄es ſuperbi, & om̄es faciētes im
Malach.3 pietatem ſtipula. Idem Propheta de ſecūdo Chriſti aduentu promit talia. Statim
veniet dominator, & quis poterit cogitare diem aduētus eius, & quis ſtabit ad vi-
dendum eum? dicit dn̄s: Accedā ad vos in iudicio, & ero teſtis velox maleficis, & g̃.c.7. i pri.
adulteris & periuris, & his ꝗ nec timuerūt me, ego em̄ dn̄s & nō mutor, quaſi dicat, & J.c.65.§.4
2.de ciui.dei licet vos homines per culpā mutati eſtis. Contra quos deus ſe teſtem futurꝝ dicit, g̃.c.1.§.4&
26 (qui in ſuo iudicio nō indiget teſtibus) eumq; velocem, quia repente eſt vēturus, g̃.c.53. i pri.
eiuſq; inopinato aduētu erit iudiciū celerrimū quod tardiſſimū putabat. Hęc Au- g̃.c.35.§.10.
guſtinus. Nota quēadmodū in plantādo eccleſiā Chriſtus fuit velox teſtis, ita erit & J.c.63 §.1.
velox iudex in reſtaurando eandem. g̃.c.10. i pri.
4.Bir.10 XVIII § Demū apud Birgittā Chriſtus de huiuſcemodi ſecūdo ſuo ad-
6.Bir.19. uentu loquit hæc verba: Nunc per vnā viam hominibus incognitā veniā cum po-
tētia deitatis meæ, vindictā contemptoribus inferēdo. Et infra: Exurgā tp̄e ſuo
contra eos iuxta merita eorꝝ, & videbunt gloriā meā intra cœlum, & ſupra, & in-
fra, & extra, & in om̄i loco, in omnibus collibus & vallibus. Hinc noto triplicem
Chriſti aduentū, nō ſolum vniuerſalem circa mundū maiorem, ſed et ſingularem
g̃.eo.§.7& circa mūdum minorem, id eſt, circa quemlibet hominem. Cui intra cœlum, id eſt g̃.eo.§.5
g̃.55.§.3.iff. eccleſiam militantem, Chriſtus in primis aduenit in gratia, nēpe baptiſmatis, aut g̃.eo.§.7.&
J.c.70. i pri. aliorum ſacramentorum, quæ eſt noſtra ſpes. Secundo aduenit ſupra, per corre- g̃.c.37.§.2
ptiones

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ptiones, vel infra in morſu conſcientiæ, vbi quiſq; ad ſui reformationem corri-
pitur vel commonetur. Tertio aduenit Chriſtus extra per peculiare extremũ iu-
dicium cuiuslibet animæ quando exit à corpore.
g̃ ca.54.§.8 XIX § Redeo ad generalem Chriſti ſecundũ aduentum, cuius annuntia-
& ĩ c.63.§.4 tores ſeu præcurſores primi, ſed tamen remoti, cenſentur olim fuiſſe Franciſcus,
g̃.c.17.§.11. Dominicus, Bernhardus, alij ve boni viri, qui ſua doctrina & vigili concione la-
& g̃ c.57.§12 borarunt pro reformatione euangelici ſtatus, vt in corda fideliũ reducerẽt Chri
ſtũ iamdiu deſpectũ, illuſum, & contemptũ. Quemadmodũ hodie nonnulli ani-
g̃.c.41.§.5. moſi, nouo ſtudio etiam cũ importuna cleri reprehenſione, nituntur ſacra ſcri-
& ĩ c.64.§.1 pta retorquere in reformationẽ eccleſiæ. Sed timeo ne nihil proficiant, carentes
g̃.eo.§.3.& bono zelo, vtentesq; acerbis diſputationibus, friuoliſq; inuectionibus, reforma-
ĩ.ca.63.§.1. tione eccleſiæ tandẽ reſeruata ſoli Chriſto, q & ſynagogã ſolus reformauit, ideo
& ĩ c.69.§.8 ſuã eccleſiã iam pene dilaceratã ſolus reſarciet atq; docebit in futuro ſuo ſecundo
g̃ c.33.§.3.& aduentu, qua die filius hominis reuelabitur. Enoch aũt & Helias erunt proximi Luc.17
g̃.c.19.§.15. p̃curſores eiuſdẽ ſecundi aduentus Chriſti, ſed remoti annuntiatores tertij aduẽ-
g̃ ca.61.§.5 tus ipſius Chriſti, qui in extremo iudicio omnia iudicabit atq; cõſummabit. Sic
ĩ.c.70.§.4. & Dauid fuit remotus concionator primi aduentus Chriſti, quem Iohannes Ba-
ptiſta, vti proximus eius præcurſor, præſentem demonſtrauit. Ionã.1.

¶Quo tempore & loco futurus ſit ſecundus Chriſti aduentus. Cap. LXIII.

g̃.c.62.§.11. DE ſecundo Chriſti aduentu valet intelligi illud Sapientis: Cũ quietum Sap.18
g̃.c.57.§.12 ſilentiũ teneret oĩa, & nox in ſuo curſu mediũ iter haberet, omnipotẽs
& ĩ.c.64.§.3 ſermo tuus dñe exiliens de cœlo à regalibus ſedibus, durus debellator
g̃.ca.4.§.6. in mediã exterminij terrã p̃ſiliuit, gladius acutus, ĩſimulatũ.i. nõ fictũ
g̃.ca.61.§.2 imperiũ ſuũ portãs, & ſtans repleuit omnia morte. Et ſi dicat ſtatim venire ad tẽ- Malach.3
plũ ſuũ dñator, tamẽ quis poterit cogitare diẽ aduentus eius? Quãobrẽ diſcipuli
g̃.c.62.§.10 de futuris territi periculis p verba Chriſti, ipſum ſecreto interrogauerũt: Dic no Mat.24
& ĩ c.64 §4 bis (inquiunt) quãdo hæc erũt, & quod ſignũ aduẽtus tui? Quibus reſpõdit: Non Luc.21.
g̃.c.53.§.1. eſt veſtrũ noſſe tẽpora & momẽta quæ pater poſuit in ſua poteſtate. De die autẽ Mar.13
& ĩ c.66.§4 illa vel hora nemo ſcit niſi pater, neq; angeli in cœlo, neq; filius hoĩs, vtpote ſecũ Act.1.
g̃.c.32.§.10 dũ ſuã humanitatẽ, niſi ſcientia viſionis in verbo. Vigilate ergo, quia neſcitis qñ Mat.24
g̃.ca.4.§.3. tẽpus ſit: veniet nãq; dñs noſter in die qua nõ ſperamus, & hora qua ignoramus.
Quoniã ſermones aduentus tam Antichriſti q̃ veri Chriſti ſunt clauſi & ſignati Danie.12.&
.ſ. grauibus obſcuritatibus, Porrò docti intelligent. Tho.4. diſ.
g̃.c.62.§.19 I § Rurſus ad diſcipulos Chriſtus ait: Cũ venerit paracletus ille ſpũs veri- 43.ar.3.q.2.
& ĩ c.66.§.9 tatis, docebit vos omnem veritatem, & quæ ventura ſunt annuntiabit vobis. Et Iohan.16
alibi: Sed accipietis virtutẽ ſpiritus ſancti ſuperuenientis in vos, quaſi dicat: Nõ Act.1.
eſt veſtrũ.i. à vobis, ſed à ſpũ ſancto eſt, per quem de Antichriſti tyrannide, & de
veri Chriſti illuſtratiõe, ac de alijs ſecretis prophetabitis. Per illa aũt verba, Sed
accipietis virtutẽ, &c. non tollitur ignorantia tempoꝝ, aliorumve ſecretoꝝ, ſed
g̃.in pl.§.6 diuinũ, quo indigemus, adhibetur auxiliũ. Tempora eñ futuroꝝ p̃ciſe neſcimus,
ĩ.eod.§.4. licet determinationẽ ſeu cõiecturas de futuris ſumere poſſimus ex argumentis & Auguſti.18.
ĩ.in pri.cõcl obiectis p̃ſentibus ſeu p̃teritis, nil tamen certi futuꝝ affirmandũ eſt, tametſi mala de ci. dei.53.
g̃.ca.35.§.6 appropinquẽt & frequẽter, citoq;, & in proximo cõpleantur ea quæ nobis aduer
g̃.c.62.§.14 ſa ſunt prænũtiata. Nã etiã archangelus Ieremiel futura partim neſciuit, q Eſdræ 4.Eſd.4
g̃.ca.53.§.15 de futuris euentibus interroganti reſpondit, dicens: De ſignis quidẽ futuroꝝ ex
parte poſſum tibi dicere, de vita autẽ tua non ſum miſſus dicere tibi, ſed neſcio.
Deus quoq; Iohanni dixit: Ne ſignaueris verba prophetiæ huius, ecce venio ci- Apoc.22
ĩ.ca.62.§.4 to, Quia vnus dies apud dominũ ſicut mille anni, & mille anni ſicut vnus dies, & 2.Pet.3
& ĩ.c.66.§.3 tanq̃ heſternus qui præterijt. Item: Tanq̃ momentũ ſtateræ, ſic eſt ante deum or Eſa.40
g̃.c.62.§.17 bis terrarum. Vnde apparet, iudicium, quod apud deum cito futurum narratur,
nos reputamus prolongari tempore, quãuis pro noſtra exiſtimatione cito non
veniat idem iudicium, certe tamen aliquando eueniet, ideo deus perhibetur ſuã
promiſſionem non tardare.
g̃.ca.29.§.5 II § Quocirca angelus Iohanni præcepit, ne ſignaret verba prophetiæ li- Apo.22